

Samlade kommentarer från Göteborgs Stad på medborgarrådets rekommendationer

Figur 1: Bilden visar namnen på de sex rekommendationerna från medborgarrådet

Detta dokument innehåller Göteborgs Stads samlade kommentarer från stadens förvaltningar och bolag i förhållande till de sex rekommendationer som medborgarrådet för miljö- och klimat tog fram under våren.

Med Göteborgs Stad menas i detta sammanhang:

- Demokrati och medborgarservice
- Exploateringsförvaltningen
- Framtiden AB
- Förskoleförvaltningen
- Förvaltningen för funktionsstöd
- Grundskoleförvaltningen
- Göteborgs Hamn AB
- Göteborgs Stads Klimatråd
- Göteborgs Stads leasing
- Idrotts- och föreningsförvaltningen
- Kretslopp och vatten
- Miljöförvaltningen
- Socialförvaltning Centrum
- Socialförvaltning Sydväst
- Stadsbyggnadsförvaltningen
- Stadsmiljöförvaltningen

Rekommendation 1: Möta politiker

Etablera en fast representativ remissinstans bestående av medborgare

Medborgarrådet ser att:

- Det finns bristande interaktion mellan medborgare och beslutsfattande politiker. I synnerhet när det gäller de lokala miljö- och klimatfrågorna.
- Den representativa demokratin bör fördjupas med lokal demokrati och förankring hos befolkningen.
- Många medborgare känner en brinnande lust att vara delaktiga i de beslut som behöver fattas nu och inför framtiden.

Medborgarrådet rekommenderar att:

Rådet rekommenderar att kommunfullmäktige etablerar en fast medborgarinstans, av slumpmässigt och representativt utvalda medborgare, till exempel sysselsättning, stadsdel, ålder, kön, funktionalitet, inkomst, som skall rådfrågas som remissinstans inför väsentliga beslut för göteborgarna beträffande miljö- och klimatfrågor. Förslagsvis skulle remissinstansens cirka 40 medlemmar väljas till en mandatperiod om 4 år.

Instansen ska ha i uppgift att tänka långsiktigt, i flera generationer framåt. Påverkar frågan en stor del av medborgarna och har långsiktiga konsekvenser, skall instansen rådfrågas. Exempel på frågor det skulle kunna gälla: införandet av gratis kollektivtrafik, naturförstörande verksamhet, bevarandet och utvecklande av gröna ytor. Arbetet skall ske med full öppenhet gentemot medborgarna.

Vårt mål är att medborgarna skall kunna forma stadens framtid, öka förankringen och möjligheten att påverka viktiga beslut i kommunen. Därmed kan vi utvidga demokratin i vår stad.

Initialt vill vi att instansen skall rådfrågas när det gäller miljö- och klimatfrågor, men kan även rådfrågas om andra avgörande frågor i framtiden.

Stadens kommentar:

Staden ser likheter mellan förslaget och tidigare genomförda medborgarpaneler, men erfarenheter från dessa visar att sådana paneler är resurskrävande och inte alltid effektiva. En fast remissinstans, som föreslås här, anses inte fullt ut passa stadens behov då dialoger bör anpassas efter lokala förutsättningar och sakfrågor. Istället föreslås att behovet och önskat resultat först identifieras innan metoder bestäms, där en remissinstans kan vara en av flera möjliga metoder.

Det framhålls att sakfrågor bör styra vilken metod som används för medborgardialog, snarare än att en fast struktur etableras. Klimatrådet kommenterar att en mandatperiod på fyra år anses orealistiskt lång och föreslår i stället två år, men uttrycker överlag stöd för idén om att stärka medborgarinflytandet.

Pågående arbete inom ”Medborgarinflytande 2.0” syftar till att utveckla nya metoder och verktyg för att öka medborgarnas delaktighet och inflytande i stadens processer. Sammanfattningsvis ser staden delar av förslaget som möjliga att inkludera i pågående arbete men inte i sin helhet.

Rekommendation 2: Medborgarråd

Medborgarrådet ska fortsätta och utökas för att nå fler i samhället.

Medborgarrådet ser att:

Klimatfrågan är för stor för individen att hantera och att vi behöver kollektivets makt för att driva förändring. Klimatfrågan kräver ett långtidsperspektiv, mellan valen, och informationen behöver nå ut till alla människor i olika åldrar och olika samhällsgrupper.

Vi ser att medborgarrådet för klimatet är ett sätt att:

- hitta lösningar på klimatproblem och uppmuntra verklig aktion
- få folk att bli mer engagerade i klimatfrågan
- hitta lösningar på klimatproblem och uppmuntra verklig aktion

Medborgarrådet rekommenderar att:

Åtgärdsförslag 1: Göteborgs Stad skapar en kommitté som är ansvarig för nästa medborgarråd och fungerar som en länk mellan Göteborgs Stad och medborgarna. Kommitténs uppdrag är att möjliggöra möten i olika stadsdelar, bjuda in medborgare, sprida information och kontinuerligt utvärdera arbetet med medborgarrådet.

Åtgärdsförslag 2: Göteborgs Stad informerar om att rådet finns, om vad som händer på ett medborgarråd, och vad deltagande rådsmedlemmarnas ansvar är på vårdcentraler, bibliotek, idrottsplatser, bostadsområden, skolor, arbetsplatser, busshållplatser, sociala medier som kommunen har, tidningar och lokal radio.

Åtgärdsförslag 3: De som arbetar med detta råd och de som tar emot våra rekommendationer sprider dokumentation från rådets arbete plus information om eventuella resultat från våra rekommendationer till samhället.

Åtgärdsförslag 4: Göteborgs Stad anlitar på frivillig basis nuvarande rådsmedlemmar som vill fortsätta att arbeta med rådet som ambassadörer för att informera och hitta nya potentiella rådsmedlemmar. Dessa kan förslagsvis samarbeta med miljörelsen.

Åtgärdsförslag 5: All information översätts till flera språk och anpassas till olika målgrupper och åldrar.

Stadens kommentar:

Staden arbetar redan med att utveckla arbetet kring medborgarinflytande genom initiativet "Medborgarinflytande 2.0", som fokuserar på att skapa metoder och verktyg för att öka invånarnas delaktighet. Det pågår också en utvärdering av det nyligen genomförda medborgarrådet i samarbete med Miljöförvaltningen.

Det finns möjligheter att kombinera delar av denna rekommendation med förslaget om en fast remissinstans (rekommendation 1). Om ett sådant råd skulle införas, krävs stödjande åtgärder som informationsspridning, vilket ligger i linje med rekommendationens förslag. Att inrätta en kommitté för att stödja medborgarrådet anses rimligt och har framgångsrikt testats i andra europeiska städer.

Kostnader för ett medborgarråd delas in i två kategorier: personalkostnader för förberedelse och uppföljning, samt driftskostnader för själva genomförandet. Klimatrådet

anser att medborgarrådet och klimatrådet kan komplettera varandra genom att erbjuda olika perspektiv, exempelvis att forskarrådets rapporter kompletteras med insikter från lekmanperspektivet.

Sammanfattningsvis ser Demokrati och medborgarservice och Göteborgs Stads klimatråd positivt på rekommendationen och anser att den i viss utsträckning kan stödjas av pågående och planerade initiativ, men genomförandet är avhängigt beslut om strukturen i rekommendation 1.

Rekommendation 3: En grön stad

En grönare stad som är mer tillgänglig för alla främjar en ökad social närvaro och trivsel

Medborgarrådet ser att:

Det är stor biltrafik i Göteborg och detta leder till utsläpp och farliga partiklar, olyckor, trängsel, försvårar för kollektivtrafiken och skapar hög ljudnivå.

Medborgarrådet rekommenderar att:

Åtgärdsförslag 1: Införa fler bilfria gator inom Vallgraven och andra tätt bebodda områden i Göteborg i enlighet med den spanska modellen ”Superblocks” skapad av Salvador Rueda. Superblocks är ett koncept där vissa delar/kluster stängs av för genomfartstrafik och endast tillåter fotgängare och cyklister. Detta för att det ökar ekonomisk tillväxt eftersom det ökar tillgängligheten för butiker, skapar större utrymme för fotgängare och cyklister och fler träd/grönska.

Åtgärdsförslag 2: Underlätta pendling och samåkning genom att bygga säkrare, fler, större och grönare pendelparkeringar. Pendelparkeringar med gröna tak, solpaneler och laddstationer för elfordon kan både förbättra miljön och göra dem mer användarvänliga.

Staden ska också göra kollektivtrafiken billigare och mer pålitlig genom större punktlighet samt göra det möjligt att ta med cykel på kollektivtrafiken för att öka flexibiliteten för pendlare.

För att främja cykling bör staden bygga fler säkra cykelparkeringar med möjlighet att ladda el-cykel och el-sparkcykel och skapa fler separerade cykel- och gångbanor. Utöver separata cykelbanor för att främja cykling är det viktigt att sätta gröna tak över vissa cykelbanor och cykelparkeringar eftersom det ger både bättre luft för hela staden och gör att det är enklare att cykla vid svårare väder.

Staden ska underlätta för samåkning genom att premiesystem där de som samåker slipper betala till exempel trängselskatt. Detta kan eventuellt genomföras genom att bygga en applikation.

Stadens kommentar:

Staden har redan ett pågående arbete och politiska uppdrag kopplade till vissa av dessa förslag:

- **Bilfria områden:** Det finns en politisk vilja och ett budgetuppdrag om att göra området innanför Vallgraven bilfritt till 2035. Sommargångator och

omdisponering av gatuutrymme för cyklar är exempel på åtgärder som redan görs, men i nuläget finns det inga planer på att tillämpa "Superblocks"-modellen fullt ut.

- **Pendelparkeringar:** Staden har tillräcklig täckning längs stora infartsleder och prioriterar kortare bilpendling följt av kollektivtrafik. Gröna tak för pendelparkeringar planeras inte.
- **Kollektivtrafik:** Kostnaden för kollektivtrafik styrs regionalt, men staden överväger att återinföra subventioner för göteborgare. Staden arbetar aktivt för att förbättra kollektivtrafikens punktlighet och tillförlitlighet.
- **Cykling:** Det finns ett cykelprogram och budgetuppdrag som syftar till att utveckla cykelnätverk och cykelparkeringar. Planer för att inkludera laddstationer eller tak över cykelbanor finns dock inte, då detta bedöms som opraktiskt eller resurskrävande.
- **Samåkning:** Arbetet med samåkning är begränsat men inkluderar exempelvis bussfiler för bilar med flera passagerare. Projektsamarbeten som "Skjutsgruppen" undersöker möjligheter att främja samåkning, men det saknas ett systematiskt arbete i dagsläget.

Stadens olika förvaltningsområden lyfter även andra relevanta insatser, exempelvis att minska biltrafik vid förskolor och skolor, samt projekt för att integrera biologisk mångfald och ekosystemtjänster i stadsplaneringen.

Sammanfattningsvis är många av medborgarrådets förslag delvis i linje med pågående arbete, men vissa specifika åtgärder (t.ex. gröna pendelparkeringar eller omfattande samåkningslösningar) planeras inte just nu.

Rekommendation 4: Kommunikation som engagerar

Det saknas kommunikation som väcker engagemang kring framgångar och utmaningar inom miljöarbetet i Göteborgs Stad

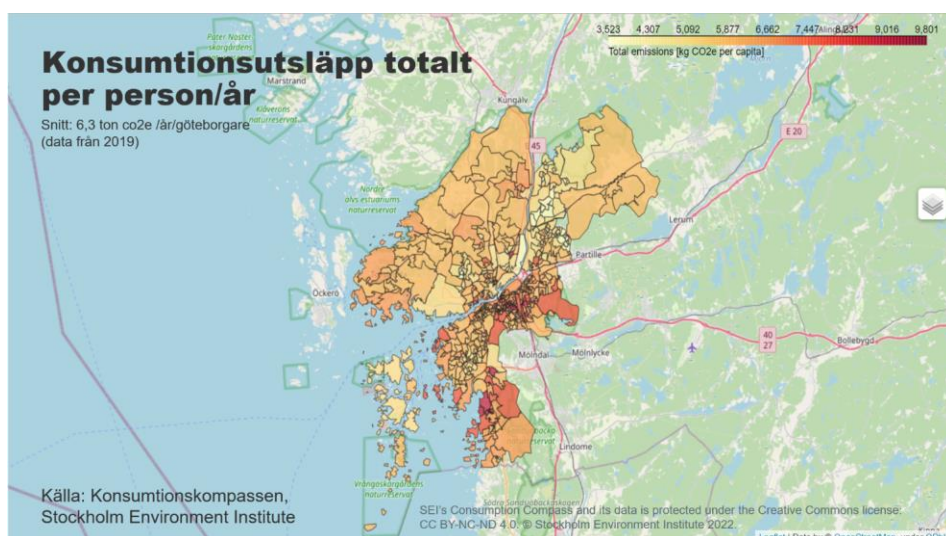
Medborgarrådet ser att:

Att det finns planer och information kring Göteborgs Stads miljöarbete, men att den informationen inte når fram. Vid första tillfället av medborgarrådet så upplevde samtliga i gruppen förvåning över stadens gedigna arbete som vi inte kände till. Baserat på rådets erfarenheter upplever vi att det saknas kommunikation som väcker engagemang kring framgångar och utmaningar inom miljöarbetet i Göteborgs Stad. Orsakerna till detta är att:

- Invånare inte får informationen till sig i vardagen
- Göteborgs Stad har för hög tillit till goteborg.se och andra digitala medier
- Rådet har frågat flera tjänstepersoner inom Göteborgs Stad och har fått reda på att det finns en otydlighet inom stadens organisation kring vems ansvar det är att hantera kommunikationen av information kring miljö- och klimatfrågor

Åtgärdsförslag 1: Miljöförvaltningen lär sig av andra aktörer inom stadens organisation som har skapat intresseväckande och rolig kommunikation tidigare. Rådet vill lyfta kretslopp- och vattens kommunikationsutskick som inspiration. Till exempel kampanjen om ”stoppa fettproppen”, ”duscha till en schlager” och ”All-in matsvinn”. Rådet upplever att detta är goda exempel på kommunikation som är kreativ, tydlig, synlig i många vardag, och inte enbart förlitar sig på goteborg.se eller andra digitala kanaler.

Åtgärdsförslag 3: Man använder sig av PR, exempelvis temadagar och deltagande vid event i skolor, arbetsplatser och i staden.

Stadens kommentar:

- **Nya riktlinjer för omställningskommunikation:** Under 2024 har Miljöförvaltningen (MF) tagit fram en riktlinje för omställningskommunikation med syfte att engagera, motivera, bygga förmåga och skapa en rörelse för ett ekologiskt hållbart samhälle. Strategierna i riktlinjen är uppdelade under huvudrubrikerna: *Engagera och involvera*, *Ha fokus på målet och hur vi tar oss tillvara på det*, *Jobba tillsammans och lära av varandra* samt *Prioritera och ta ansvar*.
- **Plan för omställningskommunikation:** En kommunikationsplan kommer att fastställas innan årsskiftet. Den ska belysa tematiska områden och kommunikativa utvecklingsinsatser för att synliggöra miljö- och klimatprogrammets målbild. Planen syftar också till att involvera fler aktörer, såsom civilsamhället, näringslivet och akademien, i omställningen.

- **Större kommunikationskampanj:** En större kommunikationskampanj på stadsinformationstavlor, webb och sociala medier planeras till hösten 2025, riktad till hela Göteborgssamhället.
- **Visualisering av utsläpp:** MF utvecklar ett system för att visualisera utsläppen inom Göteborgs geografiska område och redovisa vad staden och andra aktörer gör för att minska dessa.
- **Event och firanden:** Ett event för att fira att Göteborg har fått EU's utmärkelse för klimatarbete "Mission Label" som hade fokus på samverkan mellan förvaltningar, bolag, civilsamhälle har ägt rum.
- Kretslopp och vatten planerar dessutom informationsinsatser vid temadagar, till exempel om elektronikåterbruk och matsvinn.

Rekommendation 5: Fossilfritt Göteborg

"Göteborg ska vara en av världens mest progressiva städer när det kommer till att förebygga och åtgärda miljö- och klimatproblem."

(Medborgarrådets kunskapshäfte 2024).

Medborgarrådet ser att:

Göteborgs Stad upplåter mark till fossil infrastruktur genom det kommunala bolaget Göteborgs Hamn AB. Göteborgs Stad har alltså rådighet över användningen av marken.

Trots att de importerade fossila bränslena inte orsakar utsläpp från Göteborgs Stad år 2030 (i enlighet med stadens Miljö- och klimatprogram) kommer de att raffineras och förbrännas i Sverige.

Genom att upplåta mark till fossil infrastruktur bidrar Göteborgs Stad till fortsatt konsumtion av fossila bränslen, vilket bidrar till den globala uppvärmningen och klimatkrisens konsekvenser.

Medborgarrådet rekommenderar att:

Göteborgs Stad slutar upplåta mark till fossil infrastruktur, eftersom staden (i enlighet med Miljö- och klimatprogrammet) inte ska vara i behov av fossila bränslen från 2030.

Göteborgs Stad kan förhindra att motsvarande verksamhet flyttas till andra kustnära städer genom att:

- uppmuntra andra kommuner att bli oberoende av fossila bränslen till 2030
- lyfta frågan om stopp av fossil import nationellt

Sammanfattningsvis kan Göteborgs Stad bidra till hela Sveriges avvecklande av fossilberoende genom att stoppa/avveckla den fossila infrastruktur som kommunen råder över, alltså att sluta upplåta mark till fossil import och raffinering av fossila produkter.

Stadens kommentar:

Staden arbetar på flera nivåer för att minska sitt fossilberoende och för att stödja omställningen till förnybara energikällor:

- **Markanvändning och krav på fossilfrihet:** Genom arbetet med miljö- och klimatprogrammet ställs krav på att stadens markinnehav används för att främja biologisk mångfald och minska klimatpåverkan. Exempelvis används markanvisningar för att påverka bygg- och transportsektorn i en mer hållbar riktning.
- **Göteborgs Hamn:** Hamnen, som har stor betydelse för import och export av fossila bränslen, arbetar för att minska sin klimatpåverkan genom åtgärder som elektrifiering av transporter, vindkraftsinvesteringar och landström för fartyg. Hamnen har dock ännu inte tagit ett beslut om att stoppa upplåtelse av mark för fossil infrastruktur men utreder frågan vidare.
- **Cirkulär strategi:** Arbetet med stadens cirkulära strategi bidrar indirekt till att minska klimatpåverkan genom att minska resursanvändning och främja cirkulära affärsmodeller.

Klimatrådet har tidigare rekommenderat en omställning av raffinaderier, minskad plastförbränning och elektrifiering av transportsektorn, vilket staden arbetar för genom sin klimatomställningsstrategi. Samtidigt noteras att vissa rekommenderade åtgärder, såsom att helt stoppa upplåtelse av mark för fossila bränslen, ännu inte är fullt genomförda.

Sammanfattningsvis arbetar staden för att minska sitt fossilberoende och stödja klimatomställningen, men vissa delar av medborgarrådets rekommendationer kräver fortsatt utredning och politiska beslut, särskilt i fråga om Göteborgs Hamn.

Rekommendation 6: Leva hållbart

En hållbar, attraktiv livsstil i Göteborg

Medborgarrådet ser att:

Det är dyrt att vara miljövänlig. Det är obekvämt, svårt och otillgängligt att lämna för återbruk eller återvinna, konsumera hållbart inklusive att kunna välja bort plastförpackade produkter. Rådet ser att det saknas uppmuntran och incitament för att ändra livsstil (till att leva hållbart). Det saknas även förebilder för att leva och konsumera hållbart.

Medborgarrådet rekommenderar att:

Åtgärdsförslag 1: Göteborgs Stad möjliggör för att saker lämnas till återbruk genom en (rund) låda för cirkulärt bruk i fastighetsnära inlämning. Sopbilen plockar upp och transporterar till utlämningsställe.

Åtgärdsförslag 2: Göteborgs Stad inrättar ”giftboxes” i kommunala verksamheter som är öppna och gratis för allmänheten.

Åtgärdsförslag 3: Göteborgs Stad upplåter lokaler (gratis) för att inspirera/informera/träffas kring hållbar livsstil.

Åtgärdsförslag 4: Göteborgs Stad genom Miljöförvaltningen gör en kampanj för att uppmuntra till en hållbar livsstil.

Åtgärdsförslag 5: Göteborgs Stad installerar energigenererande motionscyklar som bidrar till exempelvis spårvagnarna. Som tack får ”cyklisten” en västtrafikbiljett.

Åtgärdsförslag 6: Göteborgs Stad arrangerar en modevisning på temat hållbart mode/återbruk i samband med exempelvis West Pride.

Åtgärdsförslag 7: Göteborgs Stad ger miljövänliga verksamheter gratis reklamplats i det offentliga rummet. Fossilfrämjare får ett dyrare pris.

Stadens kommentar:

Staden ser många av förslagen som inspirerande och i linje med pågående arbete:

- **Fastighetsnära återbruk:** Kretslopp och vatten erbjuder redan fastighetsnära hämtning av återbruk och grovavfall. Arbetet pågår för att utveckla fler lösningar tillsammans med andra aktörer.
- **Giftboxes:** Det finns positiva exempel, såsom en återbruksbox på Styrso, men erfarenheten visar att dessa lösningar kräver regelbunden tillsyn för att undvika missbruk som dumpning av avfall.
- **Kampanjer:** Tidigare kampanjer som "All-in matsvinn" och "Engångsfritt Kulturkalas" har genomförts, och nya initiativ planeras, exempelvis temadagar om elektronikåterbruk och matsvinn. Kretslopp och vatten arbetar också med att haka på befintliga initiativ som Smarta Kartan.
- **Lokaler:** Socialförvaltningen och andra aktörer erbjuder redan vissa lokaler till initiativ som Fritidsbanken och Leksaksbiblioteket. Staden ser detta som en viktig del av att underlätta för hållbara initiativ.
- **Energigenererande motionscyklar:** Miljöförvaltningen avråder från detta förslag på grund av ineffektivitet och höga kostnader. Istället föreslås att resurser används för att främja cykling på andra sätt, exempelvis genom utveckling av cykelbanor och lånecykelsystemet Styr & Ställ.
- **Reklam för hållbara verksamheter:** Staden utreder juridiska möjligheter att begränsa fossil reklam, men påpekar att detta är en komplex fråga på grund av yttrandefrihet och regelverk. Samtidigt arbetar flera förvaltningar för att lyfta cirkulära och hållbara affärsmodeller i staden.

Sammanfattning: Staden arbetar redan med flera av de föreslagna åtgärderna, men vissa delar, som energigenererande motionscyklar och omfattande reklamåtgärder, är inte aktuella på grund av praktiska eller juridiska begränsningar. Rekommendationen ses som en viktig inspiration för vidare utveckling av stadens hållbarhetsarbete.